



Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2022/0371

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 7. juli 2021 fra Finnkroken Kirkeforening (heretter klager eller kirkeforeningen) på Stiftelsestilsynets vedtak av 31. mai 2021, der tilsynet etterkommer søknad om omdanning av rådighetsbegrensning i testament.

Det sentrale spørsmålet i klagesaken er om kravene til omdanningsvedtakets innhold i stiftelsesloven § 47, jf. § 55 første ledd bokstav (a), er oppfylt.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i stiftelsesloven § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak som er fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av blant annet stiftelsesloven.

Stiftelsesklagenemnda kan prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34.

Lederen Gudmund Knudsen og medlemmene Kamilla Silseth og Henning Sollid deltok ved Stiftelsesklagenemndas behandling av klagen.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Den 22. mars 2021 søkte advokat Thor Hager Thorkildsen, Advokatfirmaet Rekve, Pleym & Co DA, på vegne av Tromsøysund menighet (heretter menigheten eller søker), Stiftelsestilsynet om omdanning av rådighetsbegrensning på eiendom [redacted] i Karlsøy kommune. Menigheten ønsket å selge eiendommen til høystbydende, og deretter fordele netto vederlag slik:

- $\frac{3}{4}$ -del skal tilfalle Viken senter, øremerket et særskilt prosjekt i testators ånd. Søker skal på forhånd godkjenne prosjekt/tiltak før utbetaling og mottakere skal dokumentere anvendelsen i ettertid.
- $\frac{1}{4}$ -del skal tilfalle Finnkroken Kirkeforening, øremerket tiltak som støtter opp under formål som, i testators ånd, tar vare på og utvikler Finnkroken kirke som et sted det er godt å komme til. Søker skal på forhånd godkjenne prosjekt/tiltak før utbetaling og mottakere skal dokumentere anvendelsen i ettertid.

Rådighetsbegrensningen ble fastsatt av [redacted] (heretter testator) i hennes testament av 5. januar 2006. Det framgår blant annet av testamentet at:

«[...]1.

Med de unntak som følger nedenfor, skal alt jeg etterlater meg tilfalle T[r]omsøysund menighet

2.

Min faste eiendom med innbo og løsøre, herunder to båter

Postadresse

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Tlf.: 55 19 30 00

E-post: post@knse.no

[...]

skal tjene som retreatsenter for menigheten.

Det opprettes en egen stiftelse med et styre bestående av 5 personer hvor domprosten i Tromsø er leder. To av styrets medlemmer med varamedlemmer oppnevnes av menighetsrådet i Tromsøysund menighet, mens to medlemmer med varamedlemmer oppnevnes av bispedømmerådet i Tromsø.

Styret i stiftelsen fastsetter nærmere retningslinjer for drift og forvaltning av senteret.

3.

[...]

Den faste eiendommen med innbo og løsøre kan ikke overdras eller leies ut til andre. Stiftelsen skal imidlertid kunne ta betaling av deltakere på det retreatsenteret som opprettes.

[...]

8.

Som testamentsfullbyrder utpeker jeg advokat Torstein Rugtvedt, postboks 1062,9261 Tromsø, telefon 77 60 51 00 som også skal se til at opprettelsen og driften av retreatsenteret i pkt.2 skjer i testamentets ånd. Advokaten har fått nærmere instruks om hvordan jeg ønsker at skiftet skal gjennomføres.

[...]»

Testator døde i 2014, og menigheten overtok grunnbokshjemmelen til eiendommen 21. september 2015. Den 9. november 2017 tok menigheten kontakt med Stiftelsestilsynet om rådighetsbegrensningen på eiendommen. Menigheten framholdt at de hadde forsøkt å oppfylle testators ønske om å etablere og drive et retreatsenter på eiendommen, men at de ikke var i stand til å påta seg oppgaven. Menigheten ønsket derfor å overdra eiendommen og det tilhørende ansvaret for retreatsenteret til Viken senter, og ba tilsynet vurdere om dette var mulig.

Tilsynet besvarte menighetens henvendelse i brev datert 19. desember 2017. Tilsynet var av den oppfatning at testators formuleringer i testamentet kunne tolkes slik at testator hadde ment å opprette en stiftelse som skulle råde over midlene. Tilsynet viste imidlertid til at menigheten hadde forsøkt å finne ut av testators intensjon, blant annet gjennom utstrakt kontakt med advokat Torstein Rugtvedt. Tilsynet la til grunn at advokaten hadde en slik inngående kjennskap til testators intensjon med testamentet, at den forståelse av testamentet som var lagt til grunn for dødsboskiftet, herunder at det ikke ble opprettet en stiftelse, var i tråd med testators intensjon. Tilsynet var videre av den oppfatning at det viktigste var at testators intensjon bak ønsket om et retreatsenter ble respektert, og at menigheten tilsynelatende hadde tatt på alvor å oppfylle formålet bak testasjonen. Tilsynet mente at det ikke var grunnlag for innvendinger mot den foreslåtte prosessen.

Den 29. november 2019 ba menigheten Stiftelsestilsynet om ny vurdering. Menigheten opplyste at også Viken senter var av den oppfatning at etablering og drift av retreatsenter på den faste eiendommen ikke lot seg gjennomføre ut fra de forutsetningene som var til stede. Menigheten ønsket likevel å overføre eiendommen til Viken senter, men slik at noe av kapitalen gikk til Finnkroken Kirkeforening og Finnkroken kirke. Menigheten viste til at denne løsningen ville oppfylle testators ønske om retreat og omsorg for kirke og bygd. Tilsynet besvarte menighetens henvendelse 19. desember 2019. Tilsynet oppfordret

menigheten til å søke omdanning av rådighetsbegrensningen, og veiledet om prosessen. Menigheten fattet internt vedtak om å søke tilsynet om omdanning av rådighetsbegrensningen (sak 10/2021) og innhentet nødvendige dokumenter i saken, blant annet uttalelse fra advokat Torstein Rugtvedt. Menigheten søkte deretter tilsynet om omdanning av rådighetsbegrensningen den 22. mars 2021, slik det er redegjort for ovenfor.

Den 19. mai 2021 purret menigheten på tilsynets behandling av søknaden. Den viste til at eiendommens beliggenhet tilsa et begrenset marked for omsetning, og at det var ønskelig å selge boligen i løpet av sommermånedene.

Stiftelsestilsynet etterkom menighetens søknad om omdanning ved vedtak av 31. mai 2021.

Finnkroken Kirkeforening påklaget vedtaket den 7. juli 2021. Advokat Brynjar Østgård, Advokatfirmaet Østgård DA, sendte inn ytterligere begrunnelse for klagen på vegne av kirkeforeningen i brev 23. juli 2021.

Under klagesaksbehandlingen hos tilsynet ble eiendommen solgt til [REDACTED] (heretter kjøper). Grunnbokshjemmel til eiendommen ble overført den 6. september 2021.

Stiftelsestilsynet vurderte saken på nytt, men fant ikke grunn til å omgjøre vedtaket av 31. mai 2021. Tilsynet sendte 2. mars 2022 klagesaken til Stiftelsesklagenemnda sammen med sin innstilling i saken.

Stiftelsesklagenemnda v/ Klagenemndssekretariatet ble 9. mars 2022 kontaktet av kjøper av eiendommen. Advokat Anja Støback Bjørsvik, Advokatfirmaet Ringberg, Crogh, Warth & Bjørsvik AS, sendte forespørsel om innsyn i sakens dokumenter på vegne av kjøper den 25. mars 2022. Forespørselen ble etterkommet 30. mars 2022. Advokaten sendte inn merknader i saken på vegne av kjøper den 6. april 2022. Stiftelsesklagenemnda kan ikke se at merknadene er av betydning for nemndas vurdering av klagesaken.

Stiftelsesklagenemnda holdt nemndsmøte og avgjorde saken 10. juni 2022.

3 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 31. mai 2021 lyder:

«Testamentariske bindinger knyttet til arv til Tromsøysund menighet fra [REDACTED] i hennes testament av 5. januar 2006, omdannes. Den aktuelle arven skal i stedet håndteres og anvendes slik Tromsøysund menighet har fattet vedtak om i sin sak 10/2021.»

Stiftelsestilsynet mener at en naturlig forståelse av testamentets ordlyd taler for at testator gjennom disposisjonen i realiteten har opprettet en stiftelse. Tilsynet har likevel behandlet søknaden ut fra realiteten i saken, altså at menigheten ble arving i dødsboet under skiftet.

Stiftelsestilsynets vurdering er at vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd bokstav a, jf. § 55 er oppfylt. Tilsynet har vist til at menigheten ut fra opplysningene i søknaden har foretatt grundige vurderinger av om det er mulig å gjennomføre testators intensjon, enten selv eller ved at andre overtar arven. Tilsynet har også lagt til grunn opplysningene om at det ut fra eiendommens beliggenhet og forutsetningene som er til stede, ikke lar seg gjøre å oppfylle testator intensjon.

Stiftelsestilsynet mener videre at omdanning i saken må gå ut på endret bruk av den aktuelle arven, og at den alternative bruken så langt som mulig må tilpasses det opprinnelige formålet eller det siktemålet som må antas lå til grunn for testators ønsker, jf. stiftelsesloven § 47 første ledd. Tilsynets vurdering på dette punkt er at den bruken av midlene det er søkt om ligger innenfor det skjønnsrommet som stiftelsesloven § 47 gir eieren av midlene. Omdanningen er i tråd med stiftelsesloven § 47 første ledd. Tilsynet har vist til at testator selv ikke har fastsatt en alternativ bruk av arven for det tilfellet at det ikke kan etableres og drives et retreatsenter i Finnkroken. Tilsynet har også lagt til grunn at søker, så langt det er mulig, har forsøkt å finne personer som stod testator nær eller av andre grunner kan ha kjennskap til hennes intensjoner med testasjonen. Ingen av de som har uttalt seg i saken har imidlertid en sikker formening om hva testator ville ha ønsket i den situasjonen som nå foreligger.

4 Klagers anførsler

Slik Stiftelsesklagenemnda forstår klagen gjør Finnkroken Kirkeforening (klager) ikke gjeldende at vilkårene for omdanning ikke er oppfylt. Det er innholdet av omdanningsvedtaket, dvs. den vedtatte fordelingen av salgsvederlaget for eiendommen, klager er uenig i. Klager mener at vedtaket må endres, slik at det i betydelig større grad tilgodeser Finnkroken Kirkeforening. Det er denne foreningen som etter klagers syn er nærmeste til å ivareta de intensjoner testator hadde med sin testamentariske disposisjon.

Klager har gjort gjeldende at vedtaket bygger på et dels uriktig faktum og at tilsynet ikke i tilstrekkelig grad har tatt hensyn til testators implisitte ønske om prioritering av *stedet* Finnkroken. Klager har vist til testators sterke tilknytning til Finnkroken, både kirkelig tilknytning og tilknytningen til miljøet rundt kirken, og i den anledning hennes sterke ønske om å gjøre noe for Finnkroken. Det er dermed Finnkroken og det kirkelige miljøet der, som må stå helt sentralt. Klager har også vist til at det ikke er grunnlag for å koble testator til Viken senter på den måten søker har gjort, og at dette er en konstruksjon. Det kan ikke anses som en del av testators testamentariske ånd å allokere de betydeligste deler av arven til Viken senter. Senteret er både geografisk og følelsesmessig perifert, sett fra arvelaters ståsted og med de intensjoner det kan dokumenteres at hun hadde. Brev fra testator til medlemmer av bispedømmerådet datert 17. mars 1987 viser at testators planer er nært knyttet til Finnkroken. Det er dermed ikke grunnlag for å fortolke hennes siste vilje slik at Viken senter skal kunne fylle den rollen hun så for seg.

En av de som kjente testator best og er nærmest til å uttale seg om hva testator kan ha ment og ønsket med sitt testament er [REDACTED]. Han er også en framtreddende person i lokalmiljøet Finnkroken. Han har avgitt uttalelse under klagebehandlingen, og denne kaster direkte lys over testators intensjoner, herunder hennes særlige og implisitte ønske om å tilgode *stedet* Finnkroken.

Ettersom kirken i Finnkroken administrativt var underlagt Tromsøysund menighet, var det naturlig at testator allokerte sin arv dit.

Klager har framsatt følgende forslag til fordeling:

«Lokale krefter sammen med Kirkeforeningen og Bygdemuseet skaffer til veie kr 750.000.- som blir overført til Viken via Tromsøysund menighet.

Det vil da bli forsøkt å danne en stiftelse som [REDACTED] ånd kan drifte huset til glede og nytte for bygda og dets innbyggere.

Som eksempel er tanken å etablere ett galleri med Einar Berger og andre lokale kunstnere i huset.»

Klager har avslutningsvis opplyst at Viken senter, i 2019 - da senteret var på besøk i Finnkroken - tok betydelig innbo og løsøre fra testators eiendom. Klager har ikke fått informasjon fra senteret om «uttaket», og det er uklart hvilke økonomiske verdier dette «uttaket» representerte. Det hele virker offensivt, hensett det testament som forelå og den rettslige uklarhet som både senteret og menigheten på dette tidspunkt måtte være innforstått med. Det er klagers syn at hendelsen kaster lys over menighetens manglende lojalitet og hensyntagen. Menigheten synes å ha brukt testamentet for alt det er verdt, og i mindre grad vært interessert i testators intensjon med disposisjonen.

5 Uttalelse fra [REDACTED]

[REDACTED] har uttalt følgende om sin relasjon til testator:

«Jeg, sammen med hennes fetter [REDACTED], [er] vel de i nærmiljøet, som har kjent henne lengst. [REDACTED] og jeg var like gamle, og jeg husker henne helt fra barne- og ungdomsårene.»

[REDACTED] har uttalt følgende om testators forhold til Finnkroken og Finnkroken kirke:

«[Finnkroken var] bygda som for henne var både plassen som hun hadde sine røtter i, og som gav henne den freden hun lette etter.

[REDACTED] var dypt religiøs fra ungdommen av. [...]

[REDACTED] hadde et nært forhold til Finnkroken Kirke. Jeg legger ved kirkens historie hvor det kommer frem at det var hennes bestefar, som nærmest på egen hånd, sørget for at kirken står der, og at hennes far har vært donator av store pengegaver til vedlikehold og modernisering av Finnkroken Kirke. Med denne bakgrunn, var det naturlig at [REDACTED] ble leder i Kirkeforeningen da hun bosatte seg i Finnkroken, og det var hun frem til sin død. . Finnkroken kirke tilhørte Tromsøysund Menighet frem til 2019, da biskopen overførte den til Karlsøy.»

[REDACTED] har uttalt at det var en misforståelse at testator hadde et godt forhold til Viken senter. Hun hadde et opphold på Modum Bad i 1979 med sin mann og det ga henne ideen om et Modum Nord i Finnkroken. Dette fortalte hun om i et brev fra 1987. Videre har [REDACTED] uttalt følgende om Viken senter:

«Viken senter har tidligere arrangert retreat-samlinger. Sokneprest Kari Nergård, som var oppgitt som koordinator, sluttet allerede i 2011, men jeg tror hun var med på slike arrangementer noen år senere. Fremdeles står det på hjemmesiden til Viken senter at de kan drive med retreat, men det står ikke oppført på kurs-lista, og jeg tviler på at det arrangeres i dag.»

[REDACTED] viser også til andre retreatarrangører som er nærmere Finnkroken geografisk, og som han mener har et tilbud som ligner mer på det testator ønsket. Han har videre uttalt følgende om testators ønske og intensjon med disposisjonen:

«Mens menighetsrådet mener at hun ville ha retreat hvor som helst og av hvem som helst, mener jeg at det som hun først og fremst ønsket var religiøs aktivitet rundt Finnkroken Kirke, og på stedet Finnkroken. Jeg kan fremdeles ikke skjønne hvorfor Viken Senter skal ha broderloddet av arven.»

[REDACTED] har uttalt følgende formening om hva testator ville ha ønsket i den situasjonen som nå foreligger:

«Hun ville ha retreatment i Finnkroken, og når ikke dette går, og huset skal selges, antar jeg at hun ville latt salgssummen komme bygda Finnkroken og kirka der, til gode. Hvis vi ser i kirka i dag, er det ganske mange gaver fra [redacted] og familien. [...] Jeg tror derfor at hvis huset skal selges, ville det mer i hennes ånd å gi pengene til vedlikehold og drift av Finnkroken Kirke, enn å gå til styrking av Vikens resultatbudsjett.»

6 Søkerens anførsler

Tromsøysund menighet (søker) har gjort gjeldende at Stiftelsestilsynets vedtak bygger på korrekt rettsanvendelse og korrekt faktum, og at klagen ikke bør tas til følge. Søker er av den oppfatning at det ikke vil være mulig å oppfylle arvelaters føringer for bruken av arven, og at den løsning det er søkt om best ivaretar testators ønske, slik det er kommet til uttrykk i testamentet.

Søkeren har også gjort gjeldende at menigheten er arving av alt det vesentlige i boet etter testator. Menigheten må innenfor rammen av testamentet innrømmes en skjønnsmargin når det gjelder bruken av arven. Søkeren framholder at de har arbeidet for å oppfylle testators ønske om å etablere og drive et retreatsenter på eiendommen i Finnkroken. De har foretatt en grundig vurdering for å få et godt beslutningsgrunnlag. Når det ikke er mulig å oppfylle testators ønske fullt ut har søkeren forsøkt å komme fram til løsninger som er mest mulig i tråd med hva arvelater ville ha ønsket dersom hun var kjent med de hindringene som har vist seg å foreligge. Søker har innhentet uttalelser fra personer som kan kaste lys over testators vilje den gang, og hva hun ville ment i den foreliggende situasjonen. Søkeren har ikke bare vært i kontakt med testators advokat, men også klager ved lederen og sekretæren.

Grunnen til at hoveddelen av midlene går til Viken senter er en klar følge av at «retreat» er en sentral føring i testamentet. Viken senter har «retreat» på sin virksomhetsliste, og er faglig rustet til å ivareta testators ønske om «retreat». De har teologisk og sjelesørgerisk kompetanse, og knytter til seg fagpersoner ved behov. Viken senter er en lignende institusjon som Modum Bad som testator i sin tid ønsket skulle etablere seg i Finnkroken. Midlene som søknaden gjelder går imidlertid ikke til senteret som sådan, men skal være øremerket et særskilt prosjekt i tråd med testators ønske. Menigheten må på forhånd godkjenne tiltenkt bruk av midlene før utbetaling, og senteret må dokumentere bruken i ettertid.

Søkeren har også gjort gjeldende at klager beveger seg bort fra testamentets ordlyd når det hevdes at Finnkroken kirke var det sentrale for retreat, og det testator ønsket å tilgodese. En slik vilje framgår ikke av testamentet. Derimot bekrefter testator at det er hennes hjem som er retreatsted og som testamenteres til søker. Dersom Finnkroken kirke hadde vært det sentrale ved testamenteringen, ville det vært mer naturlig at hun nettopp hadde testamentert huset til Finnkroken Kirke ved klager. Menigheten gjør seg ikke rik som testamentsarving, og har ingen fordeler av Viken senters rolle. Isolert sett kunne klageren gjerne sett at Finnkroken kirke ble tilgodesett i mye større grad, men testamentets ordlyd forplikter søkeren til å ivareta testators ønsker.

Søkeren har opplyst at de har fått anslått verdien av tingene i boligen og har dokumentert verdiene med en rapport. Søkeren disponerer 750.000 kroner i midler fra boet, ikke medregnet boligens verdi og søkerens utlegg i 2016. Det finnes i tillegg en del verdier som kan selges, estimert til ca. kroner 150.000-200.000. Søker har også opplyst at representanter fra Viken senter var i Finnkroken og tok med seg noen ting fra huset. Senteret har imidlertid foretatt registrering av gjenstandene, og tatt vare på dem.

Søker har videre gjort gjeldende følgende som bakgrunn for søknaden:

Da menigheten overtok eiendommen var det mye å ta fatt på. Først skulle spesifikke ønsker fra testamentet oppfylles, herunder lokalisere og bringe til rette eiendeler og parirer som skulle til navngitte personer og til Statsarkivet i Tromsø. Menigheten ble klar over at det var gjenstander i huset av noe verdi, og fikk derfor inn et firma som anslo verdien av tingene. Det ble etter hvert klart at menigheten ikke hadde mulighet til å drive retreat i huset, slik testator ønsket. Huset var ikke egnet til retreat, og det var heller ikke nok penger i boet til å sette i stand huset og drive det. Retreat fordrer også et faglig nivå i virksomheten. Det ble derfor tatt kontakt med Viken senter, som er det eneste fagmiljøet for retreat i Troms som en kjente til. Menigheten henvendte seg også til Stiftelsestilsynet, som ikke hadde innvendinger til en prosess for overføring av eiendommen til Viken senter. I ettertid innså Viken senter at det ville være vanskelig å drive virksomheten i et hus som lå langt unna Bardu og resten av Viken senters virksomhet. Tromsøysund menighet gjennomførte da en bredere innsamling av informasjon for å belyse testators vilje. Ut fra en samlet vurdering vedtok menigheten å søke tilsynet om omdanning. Som følge av en lang prosess, og at huset har stått ubebodd og delvis forfalt, har menigheten lagt ut boligen for salg og eiendommen er i dag solgt.

Avslutningsvis har søker gjort gjeldende at Stiftelsestilsynet i 2017 godkjente overføring av boligen til Viken senter, og at vedtaket fra tilsynet i 2021 – som er gjenstand for overprøving i denne saken – i realiteten kun gjelder søknad om å godkjenne at også klager tilgodesees med en andel midler fra netto salgsvederlag.

7 Uttalelse fra testators advokat

Advokat Torstein Rugtvedt bistod testator med å opprette testamentet og er i testamentet utpekt til testamentfullbyrder. Advokaten er også gitt en sentral rolle i gjennomføringen av testamentets bestemmelser om retreatsenter. Han har uttalt følgende om testators intensjon og antatte ønsker:

«[...] Dersom eiendommen selges, og Tromsøysund Menighet besørger at netto vederlag øremerkes til hjelp til personer med slike behov, er jeg av den oppfatning at dette vil være i overensstemmelse med hva hun ville ment ut fra foreliggende situasjon.

██████████ var veldig sterkt knyttet til Tromsøysund Menighet, og hun stolte på at menigheten ville være best egnet til å kunne bidra til å gi et tilbud til en bestemt type mennesker som trengte hjelp, og at egen bolig ville kunne være et redskap for realisering av et slik formål. ██████████ var fullt innforstått med at boligen hadde en begrenset verdi ved omsetning.

Det sentrale for ██████████ var å overføre det hun etterlot seg til Tromsøysund Menighet. Samtidig hadde hun opplevd kirka i Finnkroken som et godt sted å være, en åpen og fin kirke med varm menneskelig atmosfære.»

8 Stiftelsesklagenemndas syn på saken

Saken gjelder klage over Stiftelsestilsynets vedtak om omdanning av rådighetsbegrensningen i ██████████ testament.

I innstillingen i klagesaken legger Stiftelsestilsynet til grunn at klageren har rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd. Stiftelsesklagenemnda er enig i dette. Klageren er én av de to organisasjoner som ønskes tilgodesett i menighetens søknad om omdanning av rådighetsbegrensningen. Dersom klagen fører fram vil klageren kunne motta en større andel av de midler som skal fordeles etter salg av testators faste eiendom mv.

I innstillingen legger også tilsynet til grunn at klagen er framsatt i rett tid, jf. forvaltningsloven § 29. Tilsynet har opplyst at klageren ikke har hatt mulighet til å gjøre seg kjent med vedtaket gjennom den offentlige postjournalen, og legger til grunn at klager først ble gjort kjent med vedtaket i månedsskiftet juni/juli 2021. I likhet med Stiftelsestilsynet mener Stiftelsesklagenemnda at klagefristen er overholdt, jf. forvaltningsloven § 29 andre ledd.

Vilkårene for å behandle klagen er dermed til stede. Nemnda går så over til å vurdere det materielle innholdet i klagen.

Stiftelsesklagenemnda forstår rådighetsbegrensningen i testamentet i punktene 2 og 3 slik at den også gjelder innbo og løsøre tilknyttet eiendommen og de to båtene som er nevnt i testamentet. Det framgår uttrykkelig av testamentet at alt dette skal tjene som retreatsenter for menigheten og kan ikke overdras eller leies ut til andre. I samsvar med dette legger nemnda til grunn at søknaden om omdanning gjelder alle de eiendelene som omfattes av rådighetsbegrensningen, dvs. den faste eiendommen med innbo og løsøre, herunder de to båtene.

I Stiftelsestilsynets vedtak heter det innledningsvis i punkt 3 at «... en naturlig forståelse av testamentets ordlyd etter Stiftelsestilsynets mening taler for at [redacted] med den testamentariske disposisjonen i realiteten opprettet en stiftelse». Nemnda forstår dette slik at tilsynets oppfatning er at stiftelsen ble opprettet allerede da [redacted] døde, og at stiftelsen dermed allerede da ble eier av den faste eiendommen mv. Stiftelsesklagenemnda kan ikke være enig i at dette er en naturlig måte å forstå testamentet på. Etter nemndas syn er det mer nærliggende å forstå testamentet slik at arven tilfalt menigheten og at det ble overlatt til testamentfullbyrderen å påse at stiftelsen ble opprettet etter retningslinjene i testamentet. Så langt nemnda forstår er det også slik testamentsfullbyrder har forholdt seg under skiftet, blant annet ved at grunnbokhjemmelen ble overført til Tromsøysund menighet. Ettersom dette imidlertid ikke er gjort til noen problemstilling i klagesaken, verken av tilsynet eller klageren, går ikke nemnda nærmere inn på denne problemstillingen.

Saken gjelder dermed ikke omdanning av en stiftelse, men omdanning av rådighetsbegrensning i testament. Søknaden må da vurderes med utgangspunkt i stiftelsesloven § 55. Etter stiftelsesloven § 55 første ledd (a) gjelder reglene om omdanning i stiftelsesloven kapittel 6 tilsvarende for enkelte privatrettslige disposisjoner. Bestemmelsen omfatter blant annet formuesverdier som ved testament er overført til enkeltpersoner, foreninger, selskap, offentlige institusjoner, mv. med pålegg om hvordan formuesverdien skal brukes, dvs. en faktisk eller juridisk rådighetsbegrensning. Bestemmelsen kommer derfor til anvendelse på søknaden om oppheving av rådighetsbegrensninger for bruken av den faste eiendommen og andre verdier som tilfalt Tromsøysund menighet som testamentsarving etter [redacted]. I testamentet er det blant annet bestemt at den faste eiendommen med innbo og løsøre, herunder to båter «... skal tjene som retreatsenter for menigheten» og «... kan ikke overdras eller leies ut til andre».

I vedtaket av 31. mai 2021 finner Stiftelsestilsynet at vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 første ledd (a) er oppfylt i saken. Dette er ikke bestridt av klageren. Det er fordelingen av vederlaget fra salget av den faste eiendommen som klager er uenig i og som klagen gjelder. Stiftelsesklagenemnda går derfor ikke nærmere inn på spørsmålet om vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46, jf. § 55 første ledd (a), er oppfylt.

Det spørsmålet Stiftelsesklagenemnda må vurdere er om menighetsrådets vedtak om fordelingen av salgssummen for den faste eiendommen er innenfor rammen i stiftelsesloven § 47 av hva omdanningsvedtaket kan gå ut på.

Etter stiftelsesloven § 47 skal «*omdanningen så langt som mulig tilpasses det opprinnelige formålet eller det siktemålet som det må antas lå til grunn for bestemmelsen*».

Stiftelsesklagenemnda peker innledningsvis på at Stiftelsestilsynets oppgave i omdanningssaker er å foreta en legalitetskontroll av omdanningen det er søkt om. Søknaden skal etterkommes om de lovbestemte vilkårene for omdanning i stiftelsesloven § 46 er oppfylt og omdanningsvedtaket det er søkt om ligger innenfor de lovbestemte rammene i stiftelsesloven § 47. Innenfor de rettslige rammene skal ikke tilsynet foreta noen nærmere vurdering av hensiktsmessigheten av omdanningsvedtaket. I denne sammenheng er det av betydning at utformingen av stiftelsesloven § 47 åpner for et visst skjønn. Det betyr at det er først når omdanningsvedtaket det er søkt om ligger utenfor rammen av § 47 at tilsynet skal nekte godkjenning av en søknad om omdanning. Stiftelsesklagenemnda vil dessuten tilføye at for det tilfelle at tilsynet avslår en søknad om omdanning, betyr ikke det at tilsynet selv kan treffe et nytt vedtak om innholdet av omdanningen som er et annet enn det er søkt om. Tilsynets myndighet går ikke lenger enn til å avslå søknaden om omdanning, slik at det i tilfelle blir opp til søkeren å fremme en ny søknad om omdanning.

Stiftelsesloven § 47 innebærer at fordelingen av salgsvederlaget så langt som mulig skal tilpasses formålet med [redacted] testasjon til Tromsøysund menighet eller det siktemålet som det må antas at lå til grunn for testamentbestemmelsen. Det er derfor bestemmelsen i testamentet som er utgangspunktet for vurderingen av om menighetens vedtak ligger innenfor rammen av stiftelsesloven § 47. Det skal derfor ikke foretas en mer fri vurdering av testators interesseområder og lokale tilhørighet.

Etter den foreslåtte fordelingen av salgsvederlaget skal tre firedeler gå til Viken senter og er øremerket et særskilt prosjekt i testators ånd, og en firedel til Finnkroken Kirkeforening og er øremerket tiltak som støtter opp under formål som i testators ånd tar vare på og utvikler Finnkroken kirke som et sted det er godt å komme til. Tromsøysund menighet skal på forhånd godkjenne prosjekt/tiltak før utbetaling og mottakerne skal i ettertid dokumentere bruken.

Testator er død og kan ikke selv uttale seg om hva hun ville ha ønsket for sin arv dersom det ikke kunne etableres et retreatsenter på hennes eiendom. Testator har heller ikke opplyst noe om et alternativt ønske i sitt testament. Advokat Torstein Rugtvedt er utpekt til testamentsfullbyrder og skal i henholdt til testamentet se til at opprettelsen og driften av retreatsenteret skjer i testamentets ånd. Advokaten har som nevnt også bistått testator med opprettelsen av testamentet. På denne bakgrunn mener Stiftelsesklagenemndas at advokatens forklaring må tillegges betydelig vekt. Forklaringen er gjengitt over i punkt 7. Som det framgår uttaler advokaten at omdanningen det er søkt om er «i overensstemmelse med hva hun ville ha ment ut fra foreliggende situasjon».

Testamentet må etter Stiftelsesklagenemndas syn forstås slik at ønsket om et retreatsenter var sentralt for testator. Dette underbygges av uttalelsen fra testators advokat som bistod ved utformingen av testamentet. Viken senter er riktignok ikke nevnt i testamentet, og det er ikke opplyst at testator har hatt en tilknytning til dette senteret. Det er likevel slik at Viken senter vil kunne oppfylle testators ønske om retreatsenter. Når det nå er blitt slik at det ikke er mulig å oppfylle testators ønske om et retreatsenter i tilknytning til testators eiendom i Finnkroken, må hennes ønske om at arven skal gå til et retreatsenter søkes realisert på en annen måte som

ligger nær intensjonen med testasjonen. Når menigheten mener at dette kan skje ved at tre firedeler av salgsvederlaget på nærmere vilkår gå til Viken senter, mener Stiftelsesklagenemnda, i likhet med Stiftelsestilsynet, at dette ligger innenfor rammen av stiftelsesloven § 47 første ledd.

Klager har gjort gjeldende at testator ikke hadde et forhold til Viken senter, og at senteret både følelsesmessig og geografisk er perifert. Klager har videre gjort gjeldende at Finnkroken Kirkeforening er nærmeste interessebærer til å ivareta de intensjoner testator hadde med sin testasjon. Klager har også framholdt testators ønske om prioritering av stedet Finnkroken, og at hun hadde en sterk tilknytning til stedet, både kirkelig og til miljøet rundt. Stiftelsesklagenemnda kan ikke se at dette er synspunkter som har så sterk forankring i testamentet at det kan medføre at menighetens vedtak ligger utenfor rammen av stiftelsesloven § 47 første ledd, og derfor ikke kan godkjennes. I den grad det må antas at testator hadde et ønske om å tilgodese Finnkroken Kirkeforening i testamentet, er dette ivaretatt ved at foreningen er tildelt en firedel av salgsvederlaget fra den faste eiendommen.

På bakgrunn av det som er nevnt over mener Stiftelsesklagenemnda at menighetens vedtak om bruken av salgsvederlaget ligger innenfor rammen av stiftelsesloven § 47. For ordens skyld presiserer nemnda at foruten verdien av vederlaget for salget av den faste eiendommen, omfatter vedtaket også verdien av innbo og løsøre samt de to båtene som er nevnt i punkt 2 i testamentet. Det betyr at også verdien av dette inngår i beregningsgrunnlaget for fordelingen mellom Viken senter og Finnkroken Kirkeforening.

9 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda treffer etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 31. mai 2021 opprettholdes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 10. juni 2022

Gudmund Knudsen
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk